

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет економіки та управління
Кафедра фінансів

СИЛАБУС
нормативного освітнього компонента
ФІНАНСОВИЙ РИНОК

підготовки бакалавра
галузі знань 07 Управління та адміністрування
спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування
освітньо-професійної програми Фінанси, банківська справа та
страхування

Луцьк – 2023

Силабус освітнього компонента ФІНАНСОВИЙ РИНОК підготовки бакалавра, галузі знань 07 Управління та адміністрування, спеціальності 072 *Фінанси, банківська справа та страхування*, за освітньо-професійною програмою *Фінанси, банківська справа та страхування*

Розробники: Борисюк О.В., доцент кафедри фінансів, кандидат економічних наук, доцент

Силабус погоджено:

Гарант освітньо-професійної програми Наталія ПРОЦЬ

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри фінансів

протокол № 1 від 29 серпня 2022 р.

Завідувачка кафедри:

Олена СТАЩУК

I. ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Денна/ заочна форма навчання	07 Управління та адміністрування, 072 Фінанси, банківська справа та страхування, <i>Фінанси, банківська справа та страхування,</i> Бакалавр	Нормативна
Кількість годин / кредитів <u>180 / 6</u>		Рік навчання <u>3</u>
		Семестр <u>6-ий</u>
		Лекції Денна 36 год Заочна 34 год
		Практичні (семінарські) Денна 48 год. Заочна 14 год Лабораторні: Денна 18 год. Заочна 0 год. Індивідуальні 0 год. Індивідуальні 0 год.
ІНДЗ: <u>немає</u>		Консультації Денна 11 год. Заочна 12 год
	Самостійна робота Денна 67 год. Заочна 100 год	
Мова навчання		Форма контролю: <u>екзамен</u> <u>українська</u>

II. ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧА

ППП: БОРИСЮК ОЛЕНА ВОЛОДИМИРІВНА

Науковий ступінь: кандидат економічних наук

Вчене звання: доцент

Посада: доцент кафедри фінансів

Мобільний телефон: 095-58-73-507

E-mail: borisjuk.lena@vnu.edu.ua.

Електронний розклад: <http://94.130.69.82/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

III. ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

1. Анотація курсу. Освітня компонента «Фінансовий ринок» належить до переліку нормативних дисциплін циклу професійної підготовки бакалавра за освітньо-професійною програмою «Фінанси, банківська справа та страхування» та спрямована на формування у студентів системи компетентностей щодо формування відносини з приводу купівлі-продажу фінансових інструментів на фінансовому ринку.

2. Пререквізити. Знання з фінансів, податкової системи та бюджетної системи, загальні та фахові знання, отримані на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти.

Постреквізити. Вивчення курсу сприятиме кращому засвоєнню дисципліни «Фінансовий ринок».

3. Мета і завдання освітнього компонента. Метою є – формування у студентів теоретичних знань з питань функціонування та розвитку фінансового ринку як підсистеми фінансових відносин.

Завдання освітнього компонента:

- ознайомлення студентів із визначенням місця фінансового ринку у фінансовій системі;
- обґрунтування необхідності функціонування фінансових інструментів як засобів взаємодії учасників ринку та розкриття особливостей обігу різних цінних паперів;
- визначення суті інфраструктури фінансового ринку, її значення для забезпечення виконання ринком своїх функцій та виявлення особливостей діяльності професійних учасників, фондових бірж та посередників в Україні;
- розкриття основних відмінностей обігу різних видів цінних паперів;
- обґрунтування необхідності державного регулювання фінансового ринку з урахуванням специфіки економічного і соціального розвитку країни.

Результати навчання (компетентності).

Компетентності, яких студент набуде в результаті вивчення дисципліни:

Інтегральна компетентність (ІНТ)

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в ході професійної діяльності у галузі фінансів, банківської справи та страхування або у процесі навчання, що передбачає застосування окремих методів і положень фінансової науки та характеризується невизначеністю умов і необхідністю врахування комплексу вимог здійснення професійної та навчальної діяльності.

Загальні компетентності (ЗК)

- ЗК02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК04. Здатність спілкуватися іноземною мовою.
- ЗК06. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.
- ЗК07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК08. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- ЗК09. Здатність бути критичним і самокритичним.
- ЗК11. Здатність спілкуватися з представниками інших професій груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).
- ЗК12 Здатність працювати автономно.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК)

СК02. Розуміння особливостей функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури.

СК03. Здатність до діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у тому числі бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).

СК04. Здатність застосовувати економіко-математичні методи та моделі для вирішення фінансових задач.

СК05. Здатність застосовувати знання законодавства у сфері монетарного, фіскального регулювання та регулювання фінансового ринку.

СК09. Здатність здійснювати ефективні комунікації.

СК10. Здатність визначати, обґрунтовувати та брати відповідальність за професійні рішення.

СК11. Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку.

Програмні результати

ПР02. Знати і розуміти теоретичні основи та принципи фінансової науки, ПР02. Знати і розуміти теоретичні основи та принципи фінансової науки, особливості функціонування фінансових систем.

ПР03. Визначати особливості функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури.

ПР04. Знати механізм функціонування державних фінансів, у т.ч. бюджетної та податкової систем, фінансів суб'єктів господарювання, фінансів домогосподарств, фінансових ринків, банківської системи та страхування.

ПР05. Володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).

ПР06. Застосовувати відповідні економіко-математичні методи та моделі для вирішення фінансових задач.

ПР07. Розуміти принципи, методи та інструменти державного та ринкового регулювання діяльності в сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ПР10. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання економічних даних, збирати та аналізувати необхідну фінансову інформацію, розраховувати показники, що характеризують стан фінансових систем.

ПР14. Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик фінансових систем, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.

ПР18. Демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні.

ПР19. Виявляти навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань.

Структура освітнього компонента.

Денна форма навчання

Таблиця 1

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Лабор.	Сам. роб.	Конс.	*Форма контролю / Бали
<i>Змістовий модуль 1. Теоретичні основи розвитку фінансового ринку</i>							
Тема 1. Сутність і структура фінансового ринку	13	4	2	1	5	1	О, Д, Т (2 б)
Тема 2. Особливості регулювання фінансового ринку	13	4	2	1	5	1	О, ДС (2 б)
Тема 3. Структура фінансового ринку	13	4	2	1	5	1	О, Д (3 б)
Тема 4. Характеристика фінансових інструментів	13	4	2	1	5	1	О, Д, Т (3 б)
Разом за модулем 1	52	16	8	4	20	4	10 балів
<i>Змістовий модуль 2. Інституційна структура фінансового ринку</i>							
Тема 5. Інституції фінансового ринку	13	2	4	1	5	1	О, Д, Т (2 б)
Тема 6. Організація діяльності на кредитному ринку	13	2	4	1	5	1	О, ДС (2 б)
Тема 7. Інструменти кредитного ринку	13	2	4	1	5	1	О, Д (2 б)
Тема 8. Організація діяльності на валютному ринку	13	2	4	1	5	1	О, Д, Т (2 б)
Тема 9. Валютні операції	13	2	4	1	5	1	О, Д, Т (2 б)
Разом за модулем 2	65	10	20	5	25	5	15 балів
<i>Змістовий модуль 3. Сутність і види цінних паперів на фондовому ринку</i>							
Тема 10. Сутність і функції ринку цінних паперів	14	2	4	2	5	1	О, Д, Т (3 б)
Тема 11. Пайові цінні папери	14	2	4	2	5	1	О, ДС, РЗ (3б)
Тема 12. Боргові цінні папери	12	2	4	2	4		О, Д, РЗ (3 б)
Тема 13. Похідні цінні папери	12	2	4	2	4		О, Д, Т (3б)
Тема 14. Учасники фондового ринку	11	2	4	1	4		О, Д, Т (3 б)
Разом за модулем 3	63	10	20	9	22	2	15 балів
Види підсумкових робіт							60
Модульна контрольна робота 1							МКР / 20 балів
Модульна контрольна робота 2							МКР / 20 балів
Модульна контрольна робота 3							МКР / 20 балів
Всього годин / Балів	180	36	48	18	67	11	100

Форма контролю*: О – опитування; Д – доповідь, ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв’язування задач/кейсів, ІНДЗ/ІРС – індивідуальне завдання/ робота студента, РМГ – робота в малих групах, МКР/КР – модульна контрольна робота, Р – реферат, аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору тощо.

Заочна форма навчання

Таблиця 2

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Лабор.	Сам. роб.	Конс.	*Форма контролю / Бали
<i>Змістовий модуль 1. Теоретичні основи розвитку фінансового ринку</i>							
Тема 1. Сутність і структура фінансового ринку	15	4	1	1	8	1	О, Д, Т (2 б)
Тема 2. Особливості регулювання фінансового ринку	15	4	1	1	8	1	О, ДС (2 б)
Тема 3. Структура фінансового ринку	14	4	1	1	7	1	О, Д (3 б)
Тема 4. Характеристика фінансових інструментів	14	4	1	1	7	1	О, Д, Т (3 б)
Разом за модулем 1	58	16	4	4	30	4	30 балів
<i>Змістовий модуль 2. Інституційна структура фінансового ринку</i>							
Тема 5. Інституції фінансового ринку	12	2	1	1	7	1	О, Д, Т (2 б)
Тема 6. Організація діяльності на кредитному ринку	12	2	1	1	7	1	О, ДС (2 б)
Тема 7. Інструменти кредитного ринку	12	2	1	1	7	1	О, Д (2 б)
Тема 8. Організація діяльності на валютному ринку	12	2	1	1	7	1	О, Д, Т (2 б)
Тема 9. Валютні операції	13	2	1	2	7	1	О, Д, Т (2 б)
Разом за модулем 2	61	10	5	6	35	5	10 балів
<i>Змістовий модуль 3. Сутність і види цінних паперів на фондовому ринку</i>							
Тема 10. Сутність і функції ринку цінних паперів	13	2	1	2	7	1	О, Д, Т (3 б)
Тема 11. Пайові цінні папери	13	2	1	2	7	1	О, ДС, РЗ (3б)
Тема 12. Боргові цінні папери	13	2	1	2	7	1	О, Д, РЗ (3 б)
Тема 13. Похідні цінні папери	11	1	1	2	7		О, Д, Т (3б)
Тема 14. Учасники фондового ринку	11	1	1	2	7		О, Д, Т (3 б)
Разом за модулем 3	61	8	5	10	35	3	О, Д, Т (3 б)
Види підсумкових робіт							60
Модульна контрольна робота 1							МКР / 20 балів
Модульна контрольна робота 2							МКР / 20 балів
Модульна контрольна робота 3							МКР / 20 балів
Всього годин / Балів	180	34	14	20	100	12	100

Форма контролю*: О – опитування; Д – доповідь, ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв’язування задач/кейсів, ІНДЗ/ІРС – індивідуальне завдання/ робота студента, РМГ – робота в малих групах, МКР/КР – модульна контрольна робота, Р – реферат, аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору тощо.

6. Завдання для самостійного опрацювання.

Самостійна робота полягає в підготовці до модульного контрольного оцінювання за питаннями, підготовленими викладачем на основі лекційного матеріалу та з використанням відповідного навчально-методичного забезпечення.

IV. ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Політика викладача щодо здобувача освіти. Відвідування занять дає можливість отримати задекларовані загальні та фахові компетентності, вчасно і якісно виконати завдання. Пропущені заняття можна відпрацьовувати у визначений час згідно графіка консультацій. За умови індивідуального навчального графіка студент має можливість отримати позитивну оцінку завдяки виконанню планових та контрольних завдань. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися термінів, визначених для виконання усіх видів робіт, передбачених курсом.

Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання. Навчання також може відбуватись в онлайн формі з використанням програми Zoom або Teams office 365 за погодженням із керівником курсу за наявності об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування та ін.). Недопустиме користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття в цілях, не пов'язаних із навчанням.

Політика щодо академічної доброчесності: виконані завдання студентів мають бути їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших осіб є прикладами можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування, незалежно від масштабів плагіату, що регламентовано Положенням ВНУ ім. Лесі Українки "Про систему запобігання та виявлення академічного плагіату".

Політика щодо дедлайнів та перекладання: роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються з нижчою оцінкою.

Політика щодо зарахування результатів формальної, неформальної та інформальної освіти. Результати навчання, здобуті шляхом формальної, неформальної та/або інформальної освіти, визнаються в ВНУ імені Лесі Українки шляхом валідації (https://vnu.edu.ua/sites/default/files/2021-02/Polozhennia_%20vyznannia_rezultativ_navchannia_formalnii.pdf).

Визнанню підлягають такі результати навчання, отримані в неформальній освіті, які за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають як освітньому компоненту загалом, так і його окремому розділу, темі (темам), індивідуальному завданню, які передбачені силабусом навчальної дисципліни.

Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті, відбувається в семестрі, що передує семестру початку вивчення освітнього компонента, або першого місяця від початку семестру, враховуючи ймовірність не підтвердження здобувачем результатів такого навчання.

V. ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

Якщо студент успішно виконав усі запропоновані викладачем завдання й отримав остаточну оцінку не меншу, ніж 75 балів, підсумкову оцінку він отримує без складання іспиту. Така оцінка виставляється в день проведення іспиту за умови обов'язкової присутності студента.

Якщо студент отримав остаточну оцінку нижчу за 75 балів, або бажає підвищити рейтинг на іспит, підсумкова оцінка визначається як сума балів, отриманих за поточний контроль (максимум 40 балів) та оцінки за іспит (максимум 60 балів).

Питання до екзамену

1. Сутність фінансового ринку.
2. Сегментація фінансового ринку.
3. Функції фінансового ринку.
4. Суб'єкти фінансового ринку.
5. Моделі фінансового ринку.
6. Сутність, мета та завдання регулювання фінансового ринку.
7. Моделі регулювання фінансового ринку.
8. Державне регулювання фінансового ринку.
9. Методи державного регулювання фінансового ринку.
10. Саморегулівні організації на фінансовому ринку.
11. Суть і види фінансових інструментів.
12. Характеристики фінансових інструментів.
13. Оцінювання фінансових інструментів.
14. Сутність портфеля фінансових інструментів.
15. Еволюція сучасної портфельної теорії.
16. Оцінювання характеристик портфеля.
17. Модель оцінки капітальних активів У. Шарпа.
18. Модель арбітражного ціноутворення С. Росса.
19. Теорія рефлексивності Дж. Сороса.
20. Сутність кредитного ринку.
21. Суб'єкти кредитного ринку.
22. Кредитні гроші.
23. Цінні папери кредитного ринку.
24. Сутність валютного ринку.
25. Валютні цінності.
26. Валютне котирування.
27. Учасники валютних ринків.
28. Ліцензування валютних операцій.
29. Валютний контроль.
30. Загальна характеристика та види валютних операцій.
31. Валютні операції з негайною поставкою.
32. Форвардні валютні операції.
33. Ф'ючерсні валютні операції.
34. Валютні свопи.

35. Формування цін у строкових контрактах.
36. Операції з банківськими металами.
37. Сутність та структура фондового ринку.
38. Біржовий ринок.
39. Біржові угоди.
40. Котирування цінних паперів.
41. Позабіржовий ринок.
42. Облігація як основний вид боргових цінних паперів.
43. Облігація як основний вид боргових цінних паперів
44. Загальна характеристика та класифікація учасників фондового ринку.
45. Інвестори на фондовому ринку.
46. Професійні учасники фондового ринку.
47. Організація та функціонування депозитарних установ.
48. Національний депозитарій України.
49. Розрахунково-клірингова діяльність депозитаріїв.
50. Індексна оцінка фондового ринку.
51. Фондові індекси деяких ринків.
52. Рейтингова оцінка цінних паперів.

VI. ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка	Оцінка за шкалою ECTS	
		оцінка	пояснення
90–100	Відмінно	A	відмінне виконання
82–89	Дуже добре	B	вище середнього рівня
75–81	Добре	C	загалом хороша робота
67–74	Задовільно	D	непогано
60–66	Достатньо	E	виконання відповідає мінімальним критеріям
1–59	Незадовільно	Fx	Необхідне перескладання

VII. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

Основна

1. Борисюк О. В. Фінансові інститути та фінансові ринки: конспект лекцій. Луцьк: Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2021. 105 с.

2. Борисюк О. В. Фінансові інститути та фінансові ринки: методичні рекомендації до практичних занять. Луцьк: Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2021. 27 с.

3. Борисюк О. В. Фінансові інститути та фінансові ринки : методичні рекомендації до самостійної роботи. Луцьк: Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2021. 34 с.

4. Фінансовий ринок: Навчальний посібник / Н. В. Трусова, С. А. Нестеренко, І. Є. Якушева та ін. Мелітополь: Видавничий будинок ММД, 2021. 236 с.

Додаткова

1. Борисюк О. В. Фінансовий ринок України : тенденції розвитку в умовах глобальних викликів. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. Випуск 7 . 2017. С.239-242.

2. Борисюк О.В. Фінансовий ринок. Фінанси України : навч. посібник / за ред. Карлін М. І., Івашко О. А., Проць Н. В. Київ: «Кондор», 2018. с.258-283.

3. Борисюк О. В., Дацюк-Томчук М. Б. Нові вектори розвитку фінансового ринку України в умовах цифрової економіки . *Економічний часопис СНУ імені Лесі Українки*. №2 (18), 2019. с. 95-101.

4. Борисюк О. В. Тенденції банкострахування в умовах нестабільності розвитку фінансового ринку України. *Молодий вчений*. № 1 (65) січень, 2019 р. с.428-432.

5. Стацук О. В. Борисюк О. В. Дацюк-Томчук М. Б. Оцінка впливу грошово-кредитного сектора на безпеку фінансового ринку України. *Молодий вчений*. № 2 (78) лютий 2020 р. с.364-368.

6. Борисюк О.В., Дацюк-Томчук М.Б., Ліповська-Маковецька. Імперативи розвитку фінансового ринку в умовах цифровізації. *Економічний часопис СНУ імені Лесі Українки*. Том 2 № 22, 2020. с.168-176.

Інтернет-ресурси

1. Законодавство України: веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>.

2. Ліга страхових організацій України (ЛІСОУ). URL: <http://uainsur.com>.

3. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського: веб-сайт. URL: <http://www.irbis-nbuv.gov.ua>.

4. Національний банк України веб-сайт. URL: www.bank.gov.ua.

5. Офіційний сайт Державного комітету статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

6. Офіційний сайт Міжнародного валютного фонду. URL: <http://www.imf.org>.

7. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <http://www.minfin.gov.ua>.

8. Офіційний сайт Світового банку. URL: <http://www.worldbank.org>.

9. Про фінансові послуги і державне регулювання ринків фінансових послуг : Закон України від 06.02.2003 № 485–IV. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>.

10. *Цивільний кодекс України.* URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.

11. *Rising to the challenge: M&A in Ukraine.* URL: https://aequo.ua/content/news/files/aequo_ma_research_2017_1492069611_ua.pdf.